

[Helge Sander]

så megen tid, at tankerne efterhånden gror fast sammen med de mange andre ting, vi møder, når vi skal løse problemer om arbejdsløsheden. Så derfor meget gerne nogle kontante forsøg ud fra de tanker, der ligger bag forslagene.

Men vi må ikke glemme, at det handler om, at vi får folk tilbage til en normal beskæftigelse, og jeg synes, det er vigtigt at fastholde en enkelt ting, som jeg bemærkede i arbejdsministerens svar, nemlig hele flaskehalsproblematikken.

Som sagt har vi stor sympati for forslagene, hvad vi også allerede har givet udtryk for i pressen, men hvis vi ikke skal risikere efterfølgende at få megen skældud for nogle ting, som måske ikke fungerer helt efter hensigten, mener vi, det er vigtigt, at vi gør os nogle overvejelser om, hvordan og hvorledes vi under normale vilkår tænker på dem, der er i beskæftigelse, for i realiteten indebærer forslagene, at der stilles gratis arbejdskraft til rådighed for virksomhederne. Enhver virksomhed vil derfor i forbindelse med nyansættelser overveje, om der skal ansættes en rigtig medarbejder til fuld løn, som virksomheden selv skal betale, eller om der skal ansættes en ledig, hvor det offentlige betaler lønudgiften. Hvis der er tale om et job, som en ledig kan udføre, vil den rationelle virksomhed selvfølgelig foretrække den gratis arbejdskraft frem for den arbejdskraft, der skal betales løn til.

Overvejslen om, hvilken type medarbejder virksomheden skal ansætte, er ikke kun relevant ved nyansættelser. Det vil naturligvis også være økonomisk fordelagtigt for virksomheden at skille sig af med de nuværende medarbejdere til fuld løn for så i stedet for at ansætte ledige, som får hele eller måske i hvert fald væsentlige dele af lønnen dækket af det offentlige.

Spørgsmålet er så i allerhøjeste grad: Hvordan undgår vi, at der sker en gradvis bevægelse i virksomhedernes beskæftigelsespolitik, som i sig selv vil være ledighedsskabende? I praksis vil det være umuligt gennem f.eks. lovgivning at sikre, at det kun er i job, der ellers ikke ville blive oprettet, at de ledige bliver beskæftiget.

Forslaget om, at ledige skal passe børn, som vi f.eks. har mødt i debatten på det seneste, er et godt eksempel på, hvordan gratis medarbejdere kan fortrænge rigtige medarbejdere, for hvis ordningen tillades, er der naturligvis in-

gen kommune, der økonomisk er ved sine fulde fem, som vil ansætte pædagogmedhjælpere eller dagplejemødre til fuld løn. Det vil selvfølgelig også være slut med, at kommunerne f.eks. betaler private anlægsgartnere for at pleje deres plæner og parker. Det vil selvfølgelig være lettere at klare det med gratis medarbejdere.

Den private virksomhed, der får dækket en relativ større del af sine omkostninger gennem løntilskud – eller lad os fastholde ordene gratis medarbejdere – fra det offentlige, vil selvfølgelig få en konkurrencefordel i forhold til en konkurrerende virksomhed, der i højere grad beskæftiger medarbejdere til fuld overenskomstmæssig løn. På lidt længere sigt vil konsekvensen naturligvis blive, at virksomhederne vil konkurrere om at omlægge den størst mulige del af medarbejderstaben til ledige med offentlig løn.

Med andre ord vil jeg med disse eksempler sige, at der er stor risiko for, at en meget stærk mekanisme – en ond cirkel – træder i kraft, der vil bevirke, at ledige med løntilskud fortrænger personer med normale overenskomstmæssige forhold på arbejdspladserne. De fortrængte medarbejdere sendes på ledighedsdagpenge, hvorefter de så igen kan fortrænge andre personer i beskæftigelsen. Det er den onde cirkel, som vi ser som den største trussel i hele projektet om, skal vi sige det klassiske arbejdsmarked. Ud over selvfølgelig forventningen om, at vi får stort behov for at få alle ud på det reelle arbejdsmarked, ikke mindst på det private, i løbet af 1990'erne, kan der selvfølgelig også være problemer med at få dem sluset tilbage, hvis de først er i offentlig ansættelse. Det er altså det, vi anser for at være det absolut store problem, som vi også føler vi må rejse i dag for at få det belyst, sådan at vi ikke på et senere tidspunkt kan blive klandret for, at vi kaster os ud i det uden at have overvejet disse, kan vi roligt sige vanskeligheder.

Men der er også noget, som nogle kalder det tredje arbejdsmarked; og et område, hvor vi kender det, er på den kulturelle front, hvor der allerede er en lang række aktiviteter. Vi mener, at hvis vi går ad den vej, er der betydelige muligheder for, at vi roligt kan tage fat med det samme.

Vi skal ikke sætte folk til at grave grøfter, det kan maskinerne klare meget lettere, og vi me-